

"ما" و "لا" مُشَبَّهَتَانِ بِ"ليس"

Yusuf İslam Dağdelen

- ليس ما ve لا kelimeleri, nefyi ifade etmek ve mübteda ile habere dahil olmak hususunda fiiline benzedikleri için ليس gibi amel ederler. (İsmi ref, haberini nasb ederler.)
- ليس 'ye benzeyen ما ve لا 'nın mamülleri kendileri üzerine tekaddüm edemez.

لا رَجُلٌ حَاضِرًا
haberî ismi

مَا زَيْدٌ قَائِمًا
haberî ismi

مَا زَيْدٌ قَائِمًا
haberî ismi

ما VE لا 'NIN AMEL ETMESİ İÇİN ŞU ŞARTLARIN BULUNMASI GEREKİR:

1.) İsimleri ile arası إِنَّ ile veya haberiyle veya bu ikisinin dışında başka bir şey ile ayrılmayacak

amel etmez ✗
مَا قَائِمٌ زَيْدٌ
isim fasıla-haberî

amel etmez ✗
مَا إِنَّ زَيْدٌ قَائِمٌ
isim fasıla

amel etmez ✗

مَا طَعَامَكَ زَيْدٌ آكِلٌ
haberî ismi fasıla
haber olan آكِلٌ ismi failinin mefulu

2.) ما ve لا 'nın nefiyliği إِلَّا ile bozulmayacak

amel etmez ✗
مَا زَيْدٌ إِلَّا قَائِمٌ
nefiy manası
إِلَّا ile bozuldu

3.) İsmi Nekira Olacak
(Bu şart sadece لا 'ya aittir.)

amelî ilğa olup, لا tekrar etti.

amel etmez ✗
لَا زَيْدٌ قَائِمٌ وَلَا عَمْرُو
haberî ismi Marife

amel etti ✓
لَا رَجُلٌ حَاضِرًا
haberî ismi Nekira

مَا زَيْدٌ قَائِمًا
haberî ismi Marife

مَا 'da işe isminin nekira olması şartı aranmaz.

NOT: ما ve لا 'nın isimleri arasına haberlerine ait zarf veya car-mecrur olan bir mamul gelirse amelleri iptal olmaz.

amel etti ✓

لَا فِي الدَّارِ زَيْدٌ قَائِمًا
haberî ismi car-mecrur haberin mamulü

amel etti ✓

مَا عِنْدَكَ زَيْدٌ قَائِمًا
haberî ismi zarf haberin mamulü